

Grazia al nov register da las Annalas sin internet èn las Annalas ussa pli accessiblas per mintgin

Autor(en): **Denoth, Duri**

Objekttyp: **Article**

Zeitschrift: **Annalas da la Societad Retorumantscha**

Band (Jahr): **124 (2011)**

PDF erstellt am: **03.07.2024**

Persistenter Link: <https://doi.org/10.5169/seals-323447>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Inhalten der Zeitschriften. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern.

Die auf der Plattform e-periodica veröffentlichten Dokumente stehen für nicht-kommerzielle Zwecke in Lehre und Forschung sowie für die private Nutzung frei zur Verfügung. Einzelne Dateien oder Ausdrucke aus diesem Angebot können zusammen mit diesen Nutzungsbedingungen und den korrekten Herkunftsbezeichnungen weitergegeben werden.

Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. Die systematische Speicherung von Teilen des elektronischen Angebots auf anderen Servern bedarf ebenfalls des schriftlichen Einverständnisses der Rechteinhaber.

Haftungsausschluss

Alle Angaben erfolgen ohne Gewähr für Vollständigkeit oder Richtigkeit. Es wird keine Haftung übernommen für Schäden durch die Verwendung von Informationen aus diesem Online-Angebot oder durch das Fehlen von Informationen. Dies gilt auch für Inhalte Dritter, die über dieses Angebot zugänglich sind.

Grazia al nov register da las Annalas sin internet èn las Annalas ussa pli accessiblas per mintgin

Duri Denoth

Introducziun

Las Annalas, l'annuari da la Societad Retorumantscha SRR che cumpara dapi il 1886, cumpiglian ina vasta collecziun dad artitgels da tut gener. Quai èn texts litterars sco istorgias e poesias, texts da la tradiziun orala p. ex. proverbis e locuziuns, funtaunas istoricas sco leschas, texts che tractan dumondas linguisticas, la politica da lingua, la scola, l'economia e bler auter che emplainan ca. 30'000 paginas e 124 volums da las Annalas. Cun star en ina bella lingia sin ina curuna na fan quellas betg in grond servetsch. Dentant stat quel che avess da chattar infurmaziuns davart p. ex. *parc naziunal* davant ina sfida. Co tschertgar per betg perder memia bler temp e tuttina esser segir da betg avair survesì insatge impurtant?

La derasaziun da tecnologias modernas ha er qua midà la situaziun. Dapi la fin dal 2010 tanscha ina colliaziun d'internet per tschertgar insatge en las Annalas. Quai pussibilitescha il Register da las Annalas online (www.annalas.ch).

Realisaziun

La part essenziala dal Register da las Annalas online è – sco tar tut las maschinas da retschertga – in index da chavazzins per tut ils documents che las Annalas cuntengnan. Ils texts da las Annalas n'existan betg en furma digitala. Quai escluda ina creaziun automatica da l'index. La SRR ha gì la gronda fortuna ch'ina persuna è sa messa a disposiziun per indexar a maun las Annalas. Quest commember da la SRR, che giavischa da betg vegnir numnà, ha legì tut ils artitgels da tut las Annalas ed ha creà in index tenor in sistem da categorias e chavazzins. Per ils volums 1 fin 122 (1886 fin 2009) è questa lavur vegnida fatga durant ils onns 2005 fin 2010. Sin basa da quest index ha la SRR laschà sviluppar in program d'internet. Suenter questas lavurs è il Register da las Annalas online vegnì mess en la rait. Dapi lura respunda quel ad ina retschertga cun ina glista da resultats che cuntogna infurmaziuns areguard l'artitgel, l'annada e la pagina. Uschia pon ins trair il gist volum da las Annalas giu da la curuna e leger l'artitgel sin la pagina inditgada. Cun il chavazzin *parc naziunal* chatt'ins set artitgels. Perquai che las Annalas n'èn betg vegnidadas digitalisadas na stat il text betg a disposiziun en furma electronica. Er cun l'agid dal Register da las Anna-

las online ston ins adina a la fin recurrer al text en sia furma genuina per guardar tge ch'el cuntegna effectivamain. Quels che han interess da leger in artitgel u da fotocopiar quel pon far quai cunter pajament tar l'institut dal DRG u en bibliotecas publicas.

Diever

Il rest da quest artitgel descriva in pèr aspects impurtants areguard il diever dal Register da las Annalas online. Il meglier exercizi da duvrar quel è da leger quest artitgel sper il computer e dad empruvar da chattar infurmaziuns cun insaquants agens exempels (www.annalas.ch).

Il Register da las Annalas online è structurà en trais parts: **artitgels**, **auturs** ed **index**. Mintga part mussa infurmaziuns specificas e porscha la pussaivladad da tschertgar cun agid da la mascra da tschertgar sin quella pagina.

Actualmain cuntegna la banca da datas ca. 5'700 artitgels, ca. 580 auturs e ca. 120'000 chavazzins. Las infurmaziuns èn colliadas cun *links* ina cun l'otra. Uschia chatta l'utilisader cun in pèr clics tut las infurmaziuns ch'il register cuntegna areguard in artitgel.

Mintga **artitgel** è collià d'ina vart cun l'autur da l'artitgel e da l'otra vart cun l'index che cuntegna chavazzins che caracteriseschan il cuntegn da l'artitgel (fig. 1). Perquai po in artitgel vegnir chattà cun tschertgar tar artitgels, tar auturs u cun agid d'ina retschertga en l'index.

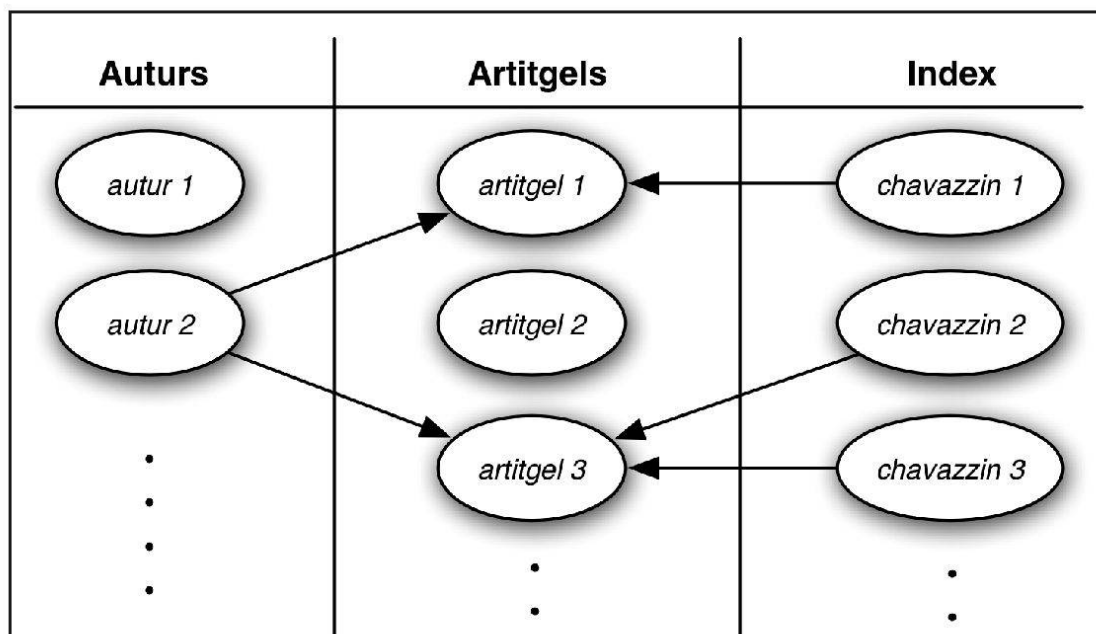

fig. 1 Las colliaziuns entaifer auturs, artitgels ed index

Pagina principala da l'artitgel (fig. 2)

La vista da detagl mussa las suandantas infurmaziuns dad in artitgel:

- il **titel** sco ch'el cumpara en il text original
- in text che characterisescha il **cuntegn** da l'artitgel (p.ex. tractat istoric, novella, biografia, referat etc.)
- l'**autur** (in clic sin il num da l'autur mussa dapli infurmaziuns da l'autur)
- la **lingua**, l'idiom utilisà en l'artitgel (RG, sursilvan, sutsilvan, surmiran, puter, vallader)
- l'annada da l'**Annala** (in clic sin l'annada mussa dapli infurmaziuns da quest'Annala)
- las **paginas** en l'Annala.

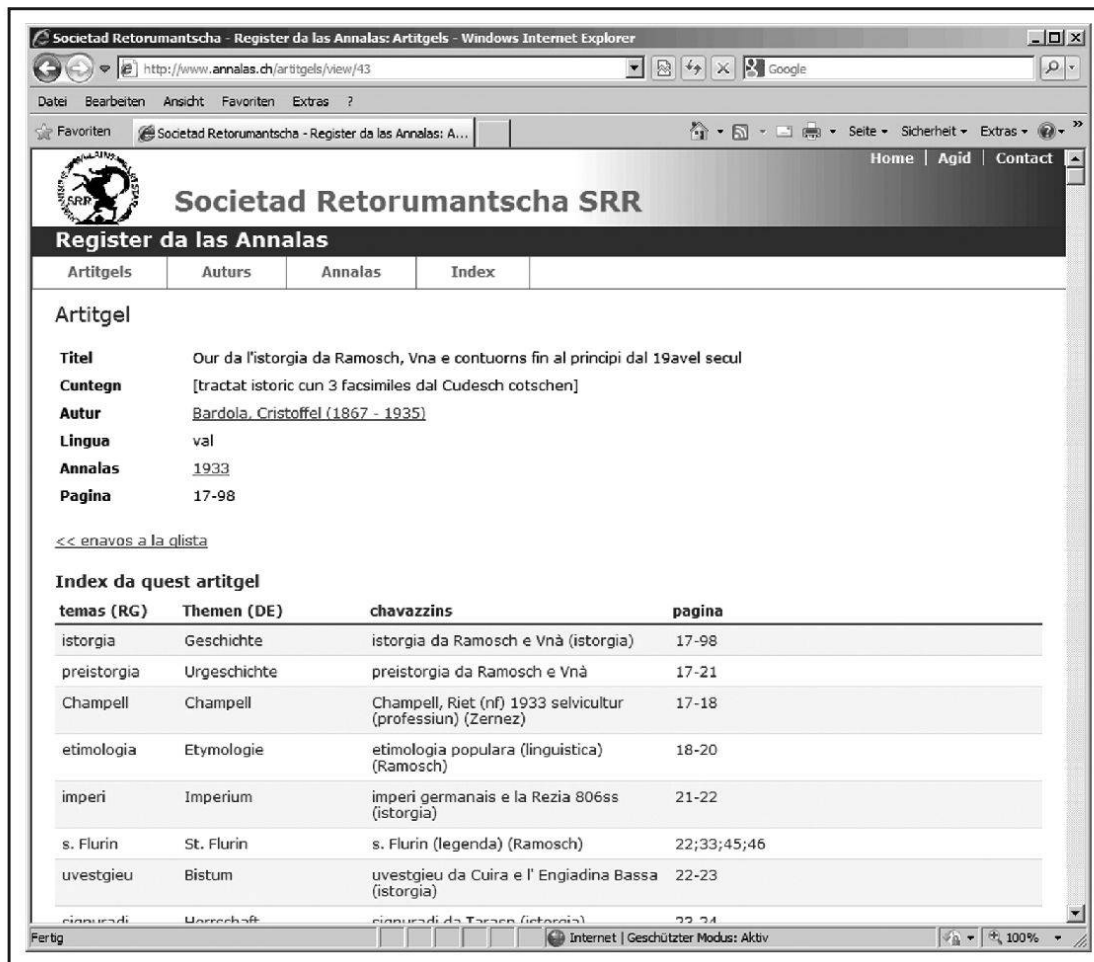

fig. 2 Vista da detagl dad in artitgel

Sut questas infurmaziuns cumpara l'**index** da quest artitgel en furma da glista cun las colonnas **temas**, **chavazzins** e **pagina**. La colonna **Themen** cuntogna ina translaziun tudestga da las infurmaziuns da la colonna **temas**. Tut questas infurmaziuns dattan a l'utilisader ina idea dal gener da text. Dapli infurmaziuns chatta el mo en il text sez.

Diever dal RG e dals idioms: en general decida il context sch'il RG u l'idiom vegn utilisà. Il titel da l'artitgel è registrà en sia furma originala, quai po esser RG, in idiom però er ina furma veglia da l'idiom. Autras infurmaziuns cuntognan texts en tut las furmas. Il *Cuntegn* tar in artitgel è formulà en RG. Tar poesias cuntogna el però er l'emprima lingua da la poesia en l'idiom. RG vegn per regla duvrà tar ils chavazzins. Cun tippar en in pled da tschertga sto l'utilisader esser conscient dal fatg, ch'il dumber da resultats da la retschertga dependa da la furma da lingua ch'el dovra. Ina regla generala, cura duvra tge idiom e cura RG, na datti betg. Mintga utilisader sto sez ponderar tge ch'è pli probabel en quest connex ed empruvar pliras variantas. En las Annalas èn er cumparids artitgels en lingua tudestga. L'utilisaziun da plects da tschertga en tudestg è perquai er pratigabla. Per illustrar questa situaziun mussa la tabella sutvart il dumber da resultats d'ina retschertga cun ils plects *scola/scoula/schule* e *rumantsch/romontsch/romanisch* tar artitgels e tar index (chavazzins).

text endatà	<i>scola</i>	<i>scoula</i>	<i>schule</i>	<i>rumantsch</i>	<i>romontsch</i>	<i>romanisch</i>
artitgels dumber da resultats	73	18	2	272	106	27
index (chavazzins) dumber da resultats	1172	43	19	1176	60	48

Tar **auturs** pon ins tschertgar cun endatar il num u cun ina retschertga alfabetica. Tar mintga autur mussa il register *num*, *prenum*, las *datas da vita* ed ina *glista dals artitgels* che l'autur ha publicà en las Annalas.

L'**index** è structurà en las infurmaziuns *temas (RG)*, *Themen (DE)*, *chavazzins*, *pagina* ed *artitgel*. Da l'artitgel vesan ins mo ils emprims diesch bustabs dal titel. In clic sisur mussa ils detagls da l'artitgel. En il text da *chavazzins* chattan ins chavazzins normals p.ex. *serp*, categorias p.ex. *zoologia*, nums locals p.ex. *Valchava* e datas p.ex. *1799* etc. Las categorias èn scrittas en parantesa.

Buns chavazzins che descrivan bain ina tematica gidan ad arrivar pli spert a resultats. Cun tippar en in pled d'ina categoria (*utschè*) survegn'ins per regla dapli resultats che cun in pled pli specific (*giaglina*). Cun tippar en

dapli ch'in pled pon ins restrenscher il dumber da resultats ch'ina retschertga producescha. La tabella sutvart illustrescha quest fatg cun in exempel.

text endatà index (chavazzins)	<i>botanica</i>	<i>poesia</i>	<i>rosa</i>	<i>rosa</i>	<i>rosa poesia botanica</i>
dumber da resultats	1898	6789	164	31	18

Conclusiun

Suenter il grond sforz stat il Register da las Annalas online dapi il december 2010 a disposiziun al public. La statistica mussa ils suandants dumbers d'access:

mais	december 2010	schaner 2011	favrer 2011	mars 2011
dumber da visitas	491	592	558	748

Las applicaziuns d'internet creschan e sa sviluppan cun il diever e s'adattan er facilmain als basegns e giavischs dals utilisaders. Igl è planisà da sviluppar enavant la purschida, numnadamain cun ina retschertga avanzada per l'index ed in register da personas.

Plinavant sto l'index vegnir tgirà ed ils toms novs da las Annalas ston vegnir indexads. Questa lavur vegn fatga da l'institut dal DRG. L'institut dal DRG porscha er agid, sch'i dat difficultads e dumondas e prenda encunter propostas (ideas, criticas, correcturas, aggiuntas euv.) per render pli nizzai-vla la purschida.

Ils avantatgs dal Register da las Annalas online èn la sveltezza, l'access sur internet, las infurmaziuns colliadas cun *links* e la retschertga cumpletta grazia a l'index.

Ils iniziants dal project speran dad avair creà in instrument che renda accessibel il material da las Annalas ad in public pli vast e che l'utilisaziun dal Register da las Annalas online stimuleschia er la lectura dals texts che las Annalas cuntengan.

